

At school great attention is paid to the main school subjects, such as Maths, History, Languages etc., but usually goals of each subject are pursued apart from each other without interconnecting. Pupils may count not only at the Maths lessons.

Activities of our workgroup include all possible educational subjects. Pupils can easier perceive all teaching subjects through integration, and one of major aims is to form a personality who can act in the changeable surrounding. Pupils learn to do, to describe or to draw various experiments and observations. They are taught not only to do all tasks, but also to create them by themselves. They should make a plan of their activities and sometimes to predict the results. They also are expected not only to take up on a personal responsibility for their activities but also to work in a group. Namely all these qualities are valuable in a modern society.

Key words: education process, modern society, science education.

DALYKŲ INTEGRACIJA SKATINA MOKYMOŠI MOTYVACIJĄ

Zosė Aškiniėnė, Giedrė Kvietkauskienė

Vilniaus Gabijos gimnazija

E. paštas zaskiniene@yahoo.com

Aktualumas

Trečiojo tūkstantmečio švietimo samprata nurodo, jog žmonės gali mokytis iš pačių įvairiausių šaltinių, kiekvienas turi suprasti mokymosi procesą ir turėti būtiniausių mokymosi įgūdžių. Sampratoje pabrėžiama, jog mokymas ir mokymasis yra interaktyvi veikla, kad mokymosi sėkmė priklauso nuo to, kaip besimokantys asmenys moka dirbti komandoje, ar jie parengiami mokytis visą gyvenimą ir prisitaikyti prie sparčiai besikeičiančios aplinkos. Vadinas, pasauliui reikia kritiškai mąstančių žmonių, gebančių bendradarbiauti, savarankiškai priimančių sprendimus ir atsakingų už savo poelgius.

Ugdymas – integralus procesas, kuriame siekiama asmenybės brandos. Nuolat besivystanti visuomenė iš kiekvieno piliečio, o ypač mokytojo, reikalauja tobulėti, kad žinios ir gebėjimai atitiktų darbo rinką ir skatintų mokinio ir mokytojo pažangą.

Gamtamokslinis ugdymas yra neatsiejama bendrojo ugdymo dalis mokykloje. Jo tikslas – supažindinti mokinius su pagrindiniais gamtos dėsniais, pastebėti juos aplinkoje. Mokykloje diegti mokinių loginio mąstymo įgūdžius labai padeda eksperimentiniai darbai. Laboratorinių darbų metu ne tik įtvirtinamos teorinės žinios, išsiaiškinama pagrindinių dėsnų ir reiškinių esmė, bet ir formuojami įgūdžiai atliekant įvairius matavimus, užrašant prietaisų rodmenis.

Dalykų integracija padeda mokytojui dirbti veiksmingiau, kūrybiškiau, tenkinti mokinių poreikius, sudaryti lygias galimybes visiems mokiniams pasiekti kuo geresnių

rezultatų. Dalykų integracija – tai ugdymo turinio individualizavimo sėkmę lemiantis veiksnys. Svarbu ugdyti mokinių domėjimąsi gamtos mokslais: mokyti suvokti įgytas žinias ir jas taikyti realiose gyvenimo situacijose, kurti ir modeliuoti, savarankiškai atlikti užduotis, ieškoti informacijos įvairiuose šaltiniuose ir ją sisteminti, dirbti su alternatyviais šaltiniais, vertinti ir įsivertinti. Integracija leidžia nagrinėti problemą įvairiuose kontekstuose, padeda ugdyti ir bendruosius gebėjimus, reikalauja naujai organizuoti ugdymo turinį ir procesą, skatina ieškoti dermės ir bendradarbiauti.

Neretai susiduriame su tokiu reiškiniu: bandydami savo darbe pritaikyti literatūroje aprašytą įdomų metodą ar puikią pamoką, negauname rezultatų, kurių tikėjomės. Ko reikia, kad pamoka būtų įdomi ir kiekvienas mokinys jaustųsi saugiai? Mokytojas turėtų gerai pažinti mokinius, nes kiekvieno jų žinios bei psichologiniai asmenybės aspektai yra skirtingi. Vieni jų yra žaidžiantys žodžiais (lingvistinis tipas), kiti – klausinėtojai (logiškas tipas), įsivaizduotojai (turi erdvinę vaizduotę), natūralistai (tyrinėtojai) ir kita. Įdomus pamokos dėstymas, netradicinė veikla, tinkamai parinkti metodai – tai pažinimo intereso sužadavimo priemonės. Atsiranda smalsumas, skatinama motyvacija, geriau įsimenama medžiaga, mokinys jaučiasi saugus pamokoje. Naujos žinios grindžiamos ankstesnėmis žiniomis, kurias galima perkelti į įvairias situacijas. Taigi šiuolaikinėje pamokoje einama nuo paviršinio mokymo prie giluminio.

Tyrimo tikslai

Išsiaiškinti, kaip biologijos ir fizikos dalykų integracija skatina mokymosi motyvaciją bei rengimąsi profesinei karjerai.

Tyrimo objektas

1. Fizikos ir biologijos ryšys.

Mokymo ir mokymosi tikslas – išmokyti mokinių pažinti save, suprasti procesus bei reiškinius, vykstančius gyvajame organizme. Biologijos procesų aiškinimas, remiantis fizikos, chemijos sąvokomis, dėsniais, mokiniams lengviau suvokiamas.

2. Mokslų integracijos įtaka renkantis mokymosi kursą ir rengiantis studijoms.

Tyrimo uždaviniai

1. Atliekant apklausą, išsiaiškinti mokinių poreikius, nustatyti, kokios temos gali būti integruojamos.

2. Vedant integruotas pamokas, atskleisti integracinius ryšius, skatinančius įgyti dalykinių ir bendrųjų gebėjimų.

Tyrimo metodika

1. Mokslinės ir metodinės medžiagos analizė.

2. Dalykinių ir bendrųjų sąvokų analizė.

3. Eksperimentinio darbo tikslai ir analizė

4. Integruotų pamokų vedimas.

Tyrimo rezultatai

Ugdymo programos, valstybinio egzamino programa, vadovėliai pateikia daug dalykinių sąvokų, kurių įsiminimas reikalauja didelių mokinio pastangų. Integruojant dalykus, siejant ugdymo turinį su kasdieniu gyvenimu, vadovaujantis perimamumo, sistemingumo, interpretavimo principais, sąvokos tampa suprantamesnės ir mokinys noriai mokosi, išnyksta baimė ir atsiranda noras tobulėti. Pateikiame integruotos biologijos ir fizikos pamokos „Energijos rūšys ir virsmai“ planą 11 klasei (A kursas), kurioje apibendrinamos turimos žinios ir gebėjimai.

1 lentelė

METRIKA

<p>Turinio sritis: ENERGIJA</p> <p>Tema: energijos rūšys ir virsmai</p> <p>Uždaviniai:</p> <ol style="list-style-type: none">
1. Susisteminti žinias apie energijos rūšis bei virsmus organizme ir abiotinėje aplinkoje.
2. Ugdyti matematinius įgūdžius, apdorojant gamtamokslinę informaciją.
3. Formuoti komandinio darbo įgūdžius: pagalbą draugams, bendro tikslo siekimą. <p>Motyvacija: „Gyvasis organizmas – tai cheminių reakcijų bei fizikinių reiškinių visuma.“ (M. Yčas)</p> <p>Remiantis biologijos ir fizikos žiniomis bei gebėjimais, atskleisti bendruosius energijos virsmų dėsningumus.</p> <p>Tipas: mišrus (žinių sisteminimo ir kartojimo, eksperimento).</p> <p>Ugdymo metodai: darbas grupėmis, eksperimentas.</p> <p>Darbo forma: pamoka.</p> <p>Priemonės: kompiuteris, pateiktis „Energijos rūšys“, užduočių lapai.</p> <p>Apklausa: frontali.</p>
---

2 lentelė

UGDYMO TURINYS

Vertybines nuostatos	Dalykiniai gebėjimai	Akademinės žinios (pagrindinės sąvokos)	Bendrieji gebėjimai
----------------------	----------------------	---	---------------------

<p>1. Atvirumas naujoms idėjoms ir kaitai.</p> <p>2. Domėjimasis biotine ir abiotine gamta.</p> <p>3. Rūpinimasis kitais, esančiais greta.</p>	<p>1. Naudojasi gamtamokslinėmis sąvokomis.</p> <p>2. Gamtamokslinę informaciją apdoroja matematiniais metodais (atlieka skaičiavimus, pritaikydami formules).</p> <p>3. Praktikos darbo rezultatus pateikia schematiškai.</p> <p>4. Kontekstualumas.</p>	<p>Fotosintezė, pirminis energijos šaltinis.</p> <p>Grandininės, fermentinės reakcijos organizme.</p> <p>Glikolizė ir deguoninis etapas.</p> <p>Chloroplastai, mitochondrijos.</p> <p>Energijos virsmai.</p> <p>Potencinė, kinetinė, vidinė kūno, elektros energija.</p> <p>Termodinamikos dėsniai, entropija.</p>	<p>1. Geba bendrauti ir bendradarbiauti.</p> <p>2. Geba kritiškai mąstyti.</p> <p>3. Moksleiviai atviri kaitai ir naujovėms.</p> <p>4. Moka taikyti matematinį raštingumą gamtos mokslų pamokose.</p> <p>5. Moka įsivertinti ir numatyti pridedamąją vertę.</p>
--	---	--	---

3 lentelė

PAMOKOS SITUACIJA

<p>Išmokta (turinio sritis): organizmai vykdo energijos sintezę ir ją verčia cheminių reakcijų energija bei vykdo energijos mainus.</p> <p>Šiluminė energija virsta vidine kūno / medžiagos energija (pagal energijos tvermės dėsnį).</p> <p>Vandens vidinės energijos kitimas.</p>
<p>Atliktos užduotys (namų darbai): pakartoti fizikos ir biologijos sąvokas.</p>
<p>Laukiamas pamokos rezultatas:</p> <p>Įtvirtins turimas biologijos ir fizikos žinias apie energiją ir virsmus.</p> <p>Atskleis fizikos dėsningumus gyvajame organizme ir abiotinėje aplinkoje.</p> <p>Išmoks kritiškai naudotis turimomis žiniomis, greitai apdoroti duomenis, taikant matematikos žinias ir įgūdžius ir mokės žinias bei įgūdžius taikyti kasdiniame gyvenime.</p> <p>Nustatys žmogaus veiklos prioritetus naudojant energijos išteklius.</p> <p>Numatys žmogaus veiklos neigiamas pasekmes gamtai ir sukurs, numatys taisykles, kaip galėtų išvengti šių pasekmių .</p>

4 lentelė

PAMOKOS EIGA

Mokytojo veikla	Mokinių veikla	Pasiekimai
-----------------	----------------	------------

<p>Aiškinimas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sąvokų priminimas, naudojant pateiktą „Energijos rūšys“. 2. Išdalina eksperimento aprašymus ir užduočių lapus. 3. Aptaria darbo priemones ir saugaus darbo taisykles. <p>Įtvirtinimas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sukurti priešasties-pasekmės grandinėle, įrodančią, jog gyvajam organizmui galioja termodinamikos dėsniai. 2. Sukurti voratinklį „Žmogaus veikla: teigiami ir neigiami rezultatai“. <p>Vertinimas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Įsivertinimas (remiantis kiekvieno įsivertinimu, vertinamas grupės darbas). 2. Vertinamas grupės darbas (grupės pažymys tampa kiekvieno jos nario pažymiu). <p>Namų darbų skyrimas: Pateikti ir išanalizuoti 2 pavyzdžius apie energijos kitimą biotinėje ir abiotinėje aplinkoje</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prisimena pagrindines sąvokas. 2. Susipažįsta su būsimu darbo aprašymu ir saugaus darbo taisyklėmis. 3. Atlieka eksperimentą. 4. Analizuoja gautus eksperimento rezultatus, braižo diagramas, kreives. 5. Mokinių komandos pateikia eksperimento atliktos analizės išvadas. 6. Kuria priešasties-pasekmės grandinėle. 7. Sukuria voratinklį. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Atlikę eksperimentą, mokiniai geba paaiškinti, kodėl išyla / atvėsta kūnai ir medžiagos. 2. Moka atlikti kokybinę diagramos / kreivės analizę. 3. Dirbdami komandoje, mokiniai bendrauja ir bendradarbiauja. 4. Kurdami voratinklį, pasekmės-priežasties grandinėle, moka nustatyti priežastinius ryšius ir numatyti laukiamą / galimą rezultatą 5. Moka stebėti, surasti, analizuoti energetinius procesus, dėsningumus, vykstančius realiame gyvenime.
---	---	---

Mokykla, siekdama ugdyti ateities visuomenės žmogų, ugdymo proceso prioritetu laiko pamoką, nes ji yra mokinio visokeriopo tobulėjimo galimybė. Gamtos mokslų pamokos yra itin palankus moksleivių kompetencijoms bei gebėjimams ugdyti. Atlikdami eksperimentus, mokiniai įgyja bendrųjų ir dalykinių kompetencijų. Ši veikla yra įdomi, aktyvi, skatina moksleivius geriau pažinti aplinką, o įgytas žinias ir įgūdžius jie sėkmingai galės pritaikyti sprendami kasdienio gyvenimo problemas, siekdami profesinės karjeros.

I. Užduočių lapai

1. Fizinio krūvio įtaka pulso dažniui (biologija)

DARBO TIKSLAS: nustatyti širdies susitraukimų dažnį, keičiant fizinį krūvį.

UŽDAVINIAI:

1. Mokiniai gebės nustatyti pulso dažnį.
2. Mokiniai gebės nustatyti pulso dažnio priklausomybę nuo kūno padėties ir fizinio krūvio.

PRIEMONĖS IR MEDŽIAGOS: laikrodis su sekundine rodykle arba chronometras.

HIPOTEZĖ .....

DARBO EIGA (darbą atlikite poromis)

A. Nustatykite, kokią įtaką pulso dažniui turi kūno padėtis

1. Pradėdami tyrimą porą minučių ramiai pasėdėkite. Vidinėje riešo pusėje apčiuopkite vietą, kurioje aiškiai būtų jaučiamas pulsas. Suskaičiuokite, kiek kartų per minutę susitraukia jūsų širdis. Pulsą skaičiuokite pusę minutės ir gautą skaičių padauginkite iš dviejų. Duomenis įrašykite į lentelę (5 lentelė). Tyrimą kartokite dar du kartus. Apskaičiuokite vidurkį.

2. Atsistokite, porą minučių ramiai pastovėkite ir dar kartą išmatuokite savo pulso dažnį stovint. Tyrimo rezultatus užrašykite.

5 lentelė

PULSO DAŽNIS

Kas matuojama	Sėdint				Stovint			
	1	2	3	Vid.	1	2	3	Vid.
Pulsas								

3. Suskaičiuokite, kaip pakito pulso dažnis atsistojus. ....

B. Nustatykite, kokią įtaką pulso dažniui turi fiziniai pratimai.

1. Atlikite 20 pritūpimų.

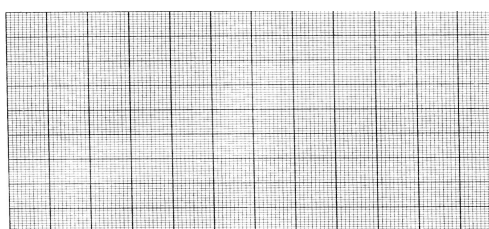
2. Tuoj pat po pratimo pradėkite skaičiuoti pulso dažnį. Skaičiuokite kas 10 sekundžių, kol pulsas vėl bus toks, koks buvo ramiai stovint.

6 lentelė

PULSO DAŽNIO PRIKLAUSOMYBĖ

	10 s	20 s	30 s	40 s	50 s	60s	70 s
Pulsas							

3. Tyrimo rezultatus pavaizduokite grafiku: nubrėžkite savo ir draugo pulso kitimo kreivę.

4. Apskaičiuokite, kiek padidėjo pulso dažnis po fizinių pratimų, palyginti su pulsu ramiai stovint

5. Palyginkite savo pulso dažnio kitimą su draugo.

6. Suskaičiuokite, kiek kartų per minutę, per parą susitraukia jūsų širdis.

7 lentelė

ŠIRDIES SUSITRAUKIMAI

Laikas	Susitraukimų dažnis	Ištumto kraujo kiekis
Minutė		
Para		

IŠVADOS:.....

1. Kokį poveikį pulso dažniui turėjo fiziniai pratimai?
2. Nurodykite priežastis, dėl kurių pulsas gali sulėtėti.
3. Palyginkite savo širdies susitraukimo tyrimų rezultatus su grupės draugo rezultatais. Jeigu susitraukimų dažnis skiriasi, nurodykite priežastis, kurios galėjo nulemti šį skirtumą.
4. Remdamiesi 3 lentelės duomenimis padarykite išvadas, nurodykite, nuo ko priklauso širdies susitraukimų dažnis.
5. Paašškinkite, kodėl širdis nepavargdama gali susitraukinėti visą gyvenimą.

2. Vėstančio vandens temperatūros matavimas (fizika)

UŽDAVINYS

Mokiniai gebės matuoti temperatūrą termometru, brėžti vėstančio vandens temperatūros priklausomybės nuo laiko grafiką, apibūdinti vėstančio vandens temperatūros kitimą skirtingais stebėjimo momentais, apibūdinti energijos kitimus.

PRIEMONĖS: indas su karštu vandeniu, termometras, laikrodys, sugeriamasis popierius.

DARBO EIGA

1. Apskaičiuokite termometro skalės padalos vertę.
2. Vėstančio vandens temperatūrą matuokite kas 2 minutės ir rezultatus įrašykite į lentelę.

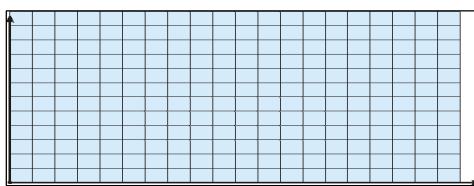
8 lentelė

VANDENS TEMPERATŪRA

t, min	0	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20
t, °C											

3. Pagal gautus stebėjimo rezultatus nubrėžkite vėstančio vandens temperatūros priklausomybės nuo laiko grafiką.

4. Pasižymėkite ašis, pasirinkite mastelį. Pvz.: 1 langelis – 1 minutė; 2 langeliai – 10 °C.

Papildomos užduotys:

9 lentelė

5. Apskaičiuokite vandens temperatūros kitimo greitį:

0 – 4 min.	Vėsimo greitis =
4 – 8 min.	Vėsimo greitis =
8 – 12 min.	Vėsimo greitis =
12 – 16 min.	Vėsimo greitis =
16 – 20 min.	Vėsimo greitis =

6. Įvertinkite energijos kitimą.

7. Suformuluokite išvadą.

II. Apibendrinimo lapų pavyzdžiai

1. Priežasties – pasekmės grandinė

Atraminiai žodžiai:

Chloroplastai. Mitochondrijos. Angliavandeniai. ATP.

Rugiai. Žmogus / Pelės. Duona.

Mašina. Kuras iš šiaudų / Stogas. Namas. Šiltnamiai. Saulė.

2. Voratinklis

Siekiant išsiaiškinti, kokie ugdymo proceso faktoriai turi įtakos mokinių mokymosi motyvacijai ir ugdymo kokybei, buvo atlikta apklausa. Apibendrinus paaiškėjo, jog:

1. Mokiniai geriausiai suvokia nagrinėjamą temą tada, kai:

Pamokos medžiagą aiškinasi kartu su mokytoju, atlieka praktines užduotis.

Mokytojas asmeniškai padeda ir pataria iškilus sunkumams.

Kai namų darbai susiję su pamokos metu nagrinėjama tema.

2. Svarbiausias faktorius, trukdantis gerai įsisavinti temą:

Pamokos medžiagą mokytojas liepia nagrinėti savarankiškai.

3. Mokinių darbingumas pamokoje aukštas, kai:

Mokytojas temą susieja su savo gyvenimo patirtimi.

Tyla pamokoje, kaip teigiamas darbingumą užtikrinantis faktorius, svarbesnė silpniau besimokantiems mokiniams.

Grupinis darbo metodas priimtinesnis stipresnių klasių mokiniams.

4. Mokinių darbingumą teigiamai veikia jauki klasės aplinka.

5. Darbingumą stimuliuoja geri mokinio santykiai su mokytojais ir klasės draugais.

6. A kursu besimokantys mokiniai pasiūlė integruotas biologijos ir fizikos pamokų temas:

Raumenų veikla ir jų tamprumas.

Reflekso lankas ir laikas; reakcija į dirgiklius.

Šviesa ir regos pojūtis; garsas ir klausos pojūtis.

Kvėpavimas.

Vanduo.

Išvados

1. Dalykų integracija skatina mokymosi motyvaciją.

2. Mokiniai, remdamiesi gyvenimiška patirtimi, išmoksta analizuoti ir vertinti procesus bei reiškinius.

3. Mokiniai įgyja verslumo pradmenis ir kryptingai rengiasi profesinei karjerai.

Literatūra

Metodinė veikla mokytojų ir mokinių kompetencijų ugdymui (2008). Vilnius.

Ko reikia šiuolaikiniam mokytojui? Aktualus mokytojų kvalifikacijos tobulinimo turinys. Mokomoji knyga mokytojams. (2008). Vilnius: ŠMM.

Aškinienė Z. ir kt. (2006). *Eksperimentas biologijos pamokose.* Vilnius.

Kvietkauskienė G. ir kt. (2007). *Eksperimentas fizikos pamokose.* Vilnius.

Petty Geoff (2006). *Šiuolaikinis mokymas.* Vilnius.

Pollard A. (2002). *Refleksyvusis mokymas.* Vilnius.

Tikslieji mokslai humanitaroms. (1998). Vilnius.

Mincienė L. (2004). *Verslumo pradmenys.* Kaunas.

Summary

INTEGRATION OF SUBJECTS IS A PATH TO QUALITY OF EDUCATION

Zosė Aškinienė, Giedrė Kvietkauskienė

Vilnius Gabija Gymnasium, Lithuania

The meaning of teaching and learning in education system is indicated as interacted activity. Success of learning depends on how student is able to work in team whether they are prepared for learning all the time and also are able to adapt to the changing environment. The world needs people who can think critically, who can collaborate, take decisions on their own and who are responsible for their actions.

Education is an integral process for seeking maturity of personality. Constantly developing society requires perfection from each person specially from a teacher so that knowledge and ability correspond to work market and motivate progress of student and teacher.

Natural science is concurrent from education in school. The aim is to introduce students with basic nature laws, to teach to recognize them in the environment. Experimental works help a lot for training students' logical skills. During experimental works besides of solidifying knowledge and finding reasons of main laws also skills are being trained.

Integration of disciplines help teachers to work more effectively, creatively, correspond to students' needs, make equal opportunity to all the students to reach best results. Integration of disciplines is a factor which determines a success of education content individualization. It is important to develop students' interest in nature science, to perform tasks on their own, to seek for the information in various sources and structure it, to work with alternative sources, to qualify. Integration gives an opportunity to analyse problem in different contexts, helps to educate objective and general abilities, requires a new organization of education content and process, motivates to reach for balance and collaboration.

Key words: integration, experiment, objective and general abilities, enterprising, professional career, nature science, development.

GAMTOSAUGINIS UGDYMAS PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO GRUPĖJE

Danutė Bernatavičienė

Kėdainių lopšelis-darželis „Žilvitis“

E.paštas Zilvitis_mok@takas.lt

Miškas kelia žmogų į aukštį. Miške žmogus pajunta norą susilyginti su medžiais. Tai jausmas, kurio negali pakeisti joks kitas dvasinio augimo jausmas. Žmogus, man rodos, privalo dažniau bendrauti su mišku, kaip jis darydavo žiloje senovėje. Ar nebūtų jis tada geresnis, doresnis, sąžiningesnis?

Eduardas Mieželaitis

Įvadas

Lopšelis darželis, kuriame dirbu, vadinamas gražiu „Žilvičio“ vardu. Įstaigos teritorijoje auga, veši, žaliuoja daug medžių, krūmų, jie džiugina savo grožiu, tyliu lapų šlamėjimu, teikia užuovėją nuo vėjo, pavėšį nuo kaitrios saulės. Malonu girdėti, kai ugdytinių tėveliai įstaigos teritoriją vadina miškeliu. Didžiuojamės ir puoselėjame žaliąjį rūbą.

A. Gaižutis teigia: „Gamtos grožio jautimas“ – didelis žmogaus kultūrinis pasiekimas, turėjęs įtakos jo meninei veiklai ir savimonei“ (*Gamta ir mes 2006*, sudarytojas ir tekstų autorius R. Grikevičius, 2005).

Vaikai smalsūs, nori pajusti, paliesti, apglėbti, pažinti juos supantį pasaulį, grožėtis gamta. Pedagogai visada šalia, pasiruošę juos vesti gamtos pažinimo keliu. Meilę ir pagarbą gamtai, kultūringo elgesio gamtoje įgūdžius ugdome kasdien įvairios veiklos metu. Organizuojame gamtos pažinimo aplinkosauginius renginius: „Gandro diena“, „Paukščių palydos“, „Kas pievoje gyvena“, Grybų paradas“, „Žemės diena“.

Ugdant meilę ir pagarbą gamtai, atsakomybę už jos išsaugojimą, aktyvūs pedagogų pagalbininkai – ugdytinių tėveliai. Jie kartu su vaikais žiemą gamina lesyklėles, o pavasarį – inkilėlius paukščiams, vyksta į parką, mišką, prie upės.